

ОБЈАВА ЗА МЕДИЈЕ

Суботичка Синагога међу 11 европских културно-историјских локалитета номинованих за програм '7 најугроженијих'

Хаг-Луксембург, 6. март 2014 – Водећа европска организација за баштину, Европа Ностра, и Институт Европске инвестиционе банке прогласили су 11 културно-историјских споменика и локалитета који су ушли у ужи избор за програм „7 најугроженијих“ за 2014. годину. Међу угроженим знаменитостима одабраним од стране међународних стручњака, поред Синагоге у Суботици, нашли су се и Римско археолошко налазиште у Бившој југословенској републици Македонији, средњовековни манастир у Јерменији, два историјска кварта у Касторији у Грчкој, осамнаестовековна цитадела у Италији, деветнаестовековна сценска опрема позоришта из Белгије, и двадесетовековни комплекс кућа у Русији. Неки од њих су у опасности због недостатка средстава или експертизе, други због запуштености или неадекватно планираног развоја. Проглашење номинација подудара се са отварањем конференције „Прво баштина: ка заједничком приступу за одрживу Европу“, која се дешава у Атини као део грчког председавања Европском Унијом. Финална листа 7 најугроженијих споменика биће објављена јавности 5. маја током Европског конгреса баштине у Бечу.

“Ови споменици и локалитети одабрани су не само на основу њихових изузетних културних вредности, већ и због озбиљне опасности у којој се налазе. Један од кључних аспеката при одабиру био је и залагање локалних заједница као и напори различитих државних и приватних лица да се ова места очувају. На крају, важан критеријум био је потенцијал ових места да стимулишу друштвено-економски развој”, тврди Пит Јасперт (**Piet Jaspert**), председник саветодавне групе програма '7 најугроженијих'.

“Европа Ностра поздравља пораст подршке од стране институција Европске Уније, укључујући и Европску инвестициону банку (ЕИБ), и њихово препознавање културног наслеђа као стратешког ресурса и замајца одрживог развоја Европе. Стога рачунамо на посвећеност ових институција да помогну локалним, регионалним и националним властима у читавој Европи у напорима да очувају и развијају наше наслеђе,” подвукао је Дени де Керголе (**Denis de Kergorlay**), извршни председник Европа Ностре.

“У 2013, пилот години, програм „7 најугроженијих“ успешно је подигао свест о најугроженијим споменицима и локалитетима широм Европе и мобилисао многе интересне стране, од Португала до Турске. Потенцијал овог програма је огроман али се у потпуности може реализовати не само кроз подршку институција Европске Уније већ и приватних и државних партнера. Спасовање нашег угроженог наслеђа је мисија у коју морамо кренути заједно”, додао је Керголе.

“Успешна обнова и промоција културног наслеђа могу имати значајне друштвене и економске бенефите на локалном, регионалном и националном нивоу, у смислу подстицања туризма, стварања радних места и побољшања услова за инвестиције. Управо зато, Институт Европске инвестиционе банке подржава програм „7 најугроженијих“. Стручњаци Банке ће урадити анализу, дати савете и помоћи да се формулише изводљив акциони план за сваки од седам локалитета,” објаснио је Реми Жако (**Rémy Jacob**), декан Института Европске инвестиционе банке.

Ове године, организације цивилног друштва као и јавног сектора широм Европе номиновале су угрожене локалитете и споменике. Једанаест локалитета ушло је у ужи избор који је селектован од стране стручњака из области историје, археологије, архитектуре, конзервације и финансија. Финалну листу „7 најугроженијих“ одабраће Управни одбор Европа Ностре. „7 најугроженијих“ за 2014. годину биће објављени од стране представника Европа Ностре и Института Европске инвестиционе банке, 5. маја 2014. године у кући Европе у Бечу.

Европа Ностра започела је програм '7 најугроженијих' јануара 2013. године са Институтом Европске инвестиционе банке као партнером оснивачем и Развојном банком Савета Европе као придруженим партнером. Програм је инспирисан сличним успешним пројектима вођеним од стране *Националног завода за очување историјских споменика Сједињених Америчких Држава*. '7 најугроженијих' није програм финансирања обнове локалитета. Циљ програма је да служи као катализатор за даљу акцију, подигне свест о угрожениости баштине и промовише „моћ позитивних примера“.

11 европских културно-историјских локалитета номиновани за програм '7 најугроженијих'

Манастир Бардзракаш посвећен св. Ђорђу у Дсеху, Јерменија

Манастирски комплекс посвећен св. Ђорђу, првом званичном црквеном поглавару јерменске цркве, датује се у време између 10. и 13. века. Смештен је у богатом културном пејзажу, у селу Дсех, које се налази у дубокој зеленој клисури, где су смештене и камене структуре главног здања које су у рушевинама, без кровова, зарасле у коров. Рехабилитација споменика би помогла у претварању Дсеха у туристички центар као и у унапређивању локалне економије. Међутим, то се може постићи само уз помоћ међународне експертизе и подршке.

Сценска опрема Бурла позоришта у Антверпену, Белгија

Бурла је последње преостало градско позориште у Европи које поседује оригиналну сценску опрему, произведену од стране француске компаније „Филастре и Камбон“ 1834. године. Сценска опрема, као и неоокласицистичка зграда, пројектована од стране белгијског архитекте Пјера Бурла, били су у потпуности рестаурирани 1993. године, када је Антверпен проглашен европском престоницом културе и чак су примили и награду Европа Ностре. Ако се историјска опрема у горњем делу и испод сцене, која и даље ради и функционише, размонтира и замени савременом опремом, као што то предлаже месна компанија, јединствено европско позориште, где се деветнаестовековне опере и драме могу изводити оригинално и аутентично, биће неповратно изгубљено.

Трачанско светилиште у регији Мишкова Нива, Бугарска

Датован у период од 5. до 3. века п.н.е., ово је највећи и најзначајнији споменик старе трачанске културе у Малко Тарново регији. С обзиром да је лоцирано у средишту највећег бугарског природног парка, до светилишта се може доћи само шумском стазом. Подигнуто је на фино исклесаним мермерним блоковима спојеним металним подупирачима, док је најимпресивнији елемент конструкције периферни прстен од 25 метара. Светилиште је угрожено и изложено утицајима временских прилика, као и дивљом вегетацијом која га окружује. Неопходне су национална и европска техничка и финансијска подршка како би се локалитет сачувао и трансформисао у едукативни центар и туристичку атракцију.

Историјски квартави Касторије, Долчо и Апасари, Грчка

Кwartови Долчо и Апасари, са средњовековним црквама и вилама из 18. и 19. века, чине Касторију, планински град на обали језера, једним од најкарактеристичнијих градова југоисточне Европе. Од Другог светског рата, град је претрпео значајна оштећења као резултат раста популације и изградње блокова зграда. Економска криза и висок ниво незапослености су даље погоршали ситуацију. Локалне власти, невладине организације и приватни партнери су удружили снаге како би рестаурирали ове историјске зграде, али је неопходна и подршка на европском нивоу. Рехабилитација ових квартава би била виталан фактор у превазилажењу кризе на локалном нивоу.

Александријска цитадела, Италија

Ово је најзначајнија хексагонална тврђава у Европи по УНЕСКО-у, на чијој се привременој листи налази од 2006. године. Простире се на преко 74 хектара површине и идеалан је пример тврђаве модерног типа. Саграђена је између 1732. и 1808. године, и била је поприште неколико кључних историјских тренутака, важних како за Италију, тако и за Европу. Најскорија претња овом споменику је пролиферација корова чије корење продира у зидове и темеље тврђаве и озбиљно угрожава опстанак здања. Локална заједница и локалне власти су интезивно ангажоване на обезбеђивању опстанка цитаделе, али је неопходна и (интер)национална техничка и финансијска помоћ.

Големо Градиште, римско археолошко налазиште Коњух, Бивша Југословенска Република Македонија

Големо Градиште је касно античко налазиште са краја 5. и почетка 6. века, на коме су лоцирани остаци римског града Дарданије. Распростире се на 17 хектара површине и његов урбанистички план, фортификација и цркве представљају иницијалну фазу развоја европског урбанизма и сакралне архитектуре. Ископавања су открила бројне ретке и уникатне структуре и начине градње. Потребно је хитно преузети мере како би се остаци заштитили од неповољних временских прилика, пљачкаша и општег даљег пропадања. Уз техничку и финансијску помоћ од стране Европе, налазиште и његова шира околина могу да се развију у археолошки парк и да постану значајан стимуланс културном и сеоском туризму.

Пако де Вилар де Пресидес у Монталеру, Португалија

Током три века овај локалитет, који се налази у удаљеном селу Вилар де Персидес у северном делу Португалије, обезбеђивао је материјалну и духовну подршку ходочасницима на путу ка Сантјаго де Компостели. Основан је 1555. године папском булом и обухватао је болницу, апотеку и капелу. Ова три здања су данас у стању пропадања, док је вила са барокним и маниристичким елементима, саграђена у 16. веку, озбиљно угрожена због пропадања темеља. Рестаурација овог локалитета и оснивање музеја и интерпретационог центра на њему, помогла би ревитализацији ходочасничког пута ка Сантјаго де Компостели и значајно би утицала на развој туризма.

Кариљони Мафра националне палате, Португал

Две куле Мафра националне палате поседују 120 аутентичних бронзаних звона, подељених на часовна, литургијска и кариљонска звона. Ови изузетни музички инструменти, слични оргуљама са звонима, који покривају висину од четири октаве, су највећи сачувани кариљони из 18. века. Због неодржавања и лоше конзервације, дрвене структуре које подупиру звона прете да се сруше. Рестаурација два кариљони би омогућила реализовање изведбе аутентичне европске барокне музике и очување интернационалног музичког склопа. Међутим, ово може бити остварено само уз међународну техничку и финансијску помоћ.

Дрвене цркве у јужној Трансилванији и северној Олтенији, Румунија

Мале заједнице су саградиле ова здања у 18. и 19. веку, користећи дрво из богатих румунских шума и традиционалне градитељске технике. Скромна архитектура ових цркава је унапређена привилегованом локацијом и муралима значајне уметничке вредности. Упркос њиховој историјској, друштвеној и културној важности, бројне цркве су напуштене током неколико протеклих деценија због недовољног капацитета и недостатка услова за боравак и данас су у поодмаклом стању пропадања. Локална заједница је уложила значајне напоре у правцу рехабилитације ових сакралних објеката али ти напори морају бити подржани на националном и европском нивоу

Насеље Колор Роу у Черњаковску, Русија

Саграђен 1924. године, насеље Колор Роу је једини преостали пројекат реномираног немачког архитекте Ханса Шаруна у бившој источној Пруској. Прототип је модерне домаће архитектуре и непосредна претеча других пионирских пројеката у Немачкој, попут Зименштата у Берлину (уврштен у УНЕСКО листу 2008. године), где је такође Шарун био ангажован. Рестаурација Колор Роу представља технички и финансијски изазов са којим је неопходно ухватити се у коштац уз (интер)националну сарадњу. Његова рестаурација и оснивање истраживачког центра би помогла развоју туризма и локалне економије.

Синагога у Суботици, Србија

Ово је један од најлепших примера Арт Нуво сакралне архитектуре у централној Европи. Пројектована од стране мађарских архитеката Марсела Комора и Деже Јакаба 1902. године, суботичка синагога комбинује модерну цементну и челичну структуру са традиционалним декоративним елементима мађарске фолклорне уметности. Некада је синагога била духовни дом велике јеврејске заједнице, али је након Другог светског рата запостављена. Упркос рестаураторским радовима који су се одвили током протеклих неколико деценија, здање је и даље веома угрожено. Међународна експертиза и солидарност су неопходни како би се сачувао овај архитектонски и културни драгуљ.

КОНТАКТИ ЗА НОВИНАРЕ

Europa Nostra

Joana Pinheiro, Communications Officer

E: jp@europanostra.org

T: +31 70 302 40 55

European Investment Bank

Sabine Parisse, Deputy Head of Division - Press Office

E: s.parisse@eib.org

T: +352 43 798 33 40; M: +352 62 145 91 59

САЗНАЈТЕ ВИШЕ НА

www.europanostra.org/7-most-endangered

www.europanostra.org/advisory-panel

twitter.com/europanostra

www.youtube.com/user/EuropaNostraChannel

For High Resolution Photos:

[Flickr](#)

Додатне информације о партнерима:

Европа Ностра (Europa Nostra) је европска федерација организација које се баве баштином. Обухватајући 50 земаља широм Европе и ван ње, Европа Ностра је глас цивилног друштва посвећен очувању и промоцији европског културног и природног наслеђа. Основана 1963. године у Паризу, Европа Ностра има своје седиште у Хагу и канцеларију у Бриселу. Њена паневропска мрежа обухвата 250 невладиних организација из области наслеђа са укупним чланством од преко 7 милиона грађана; 150 државних институција и приватних компанија и 1500 индивидуалних чланова. Европа Ностра води кампање за угрожене споменике, локалитете и пределе у Европи; прославља изузетност кроз награде за најбоље праксе које додељује у партнерству са Европском комисијом; утиче на европске и националне политике из области баштине. Пласидо Доминго (Plácido Domingo), оперски певач светског гласа, је председник Европа Ностре. www.europanostra.org

Европска инвестициона банка (The European Investment Bank (EIB)) је институција Европске Уније у власништву држава чланица, која омогућава дугорочно финансирање за промишљене инвестиције како би допринела циљевима политике Европске Уније. www.eib.org

Институт Европске инвестиционе банке (The European Investment Bank Institute (EIB-I)) промовише европске иницијативе за заједничку добробит. Створен је као део Групе Европске инвестиционе банке јануара 2012. године са циљем да буде катализатор друштвених, културних, едукативних и истраживачких активности усмерених ка економском и друштвеном развоју Европе. Детаљни преглед активности Института доступан је на вебсајту <http://institute.eib.org/>

Развојна банка Савета Европе (The Council of Europe Development Bank (CEB)) је “друштвена банка Европе”. Мултилатерална развојна банка са 41 земаља чланица, представља основни инструмент политике солидарности у Европи. Очување европског културног наслеђа је део мисије Банке. www.coebank.org